

Μία αναφορά σε διεθνείς και ελληνικές τάσεις επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών

Δ. Κ. Γιαννακόπουλος

π. Πάρεδρος Αξιολόγησης και Επιμόρφωσης Π.Ι.,
Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων

Σε επίπεδο Ε.Ε., η ιδιότητα του εκπαιδευτικού γίνεται αποδεκτή ως τρισυπόστατη, με την έννοια του αρμονικού συγκερασμού στην ίδια προσωπικότητα τριών διαστάσεων: *Επιστήμονας - Παιδαγωγός – «Επαγγελματίας»*. Η τελευταία από τις τρεις αυτές διαστάσεις είναι εκείνη η οποία υπόκειται σε διαρκή εξέλιξη και σχετίζεται άμεσα με την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

Επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών δεν νοείται βέβαια, χωρίς την ανάληψη από τους ίδιους μιας προσπάθειας αυτό-μόρφωσης αλλά και χωρίς τη μέριμνα του φορέα τους προς συστηματική επιμόρφωσή τους.

Η Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, οφείλει να λαμβάνει υπόψη του 1) τις βασικές αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και της Δια Βίου Μάθησης 2) Το πρότυπο του αυτόνομου Δασκάλου – Δημιουργού με συν-διαμορφωτικό ρόλο στο εκπαιδευτικό σύστημα που υπηρετεί.

Σε ό,τι αφορά την πρώτη προϋπόθεση, αυτή υπαγορεύει το σχεδιασμό και την υλοποίηση της επιμορφωτικής διαδικασίας βάσει των ενδιαφερόντων και των αναγκών, όπως προσδιορίζονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς ως *target – groups*, και ανιχνεύονται μέσω της *needs analysis*.

Η δεύτερη προϋπόθεση υποδεικνύει την αποδοχή του εκπαιδευτικού, ως αυτόνομου επιστήμονα και παιδαγωγού. Ένας τέτοιος εκπαιδευτικός θεωρείται επαρκής αξιολογητής των μαθητών του, θέτει ο ίδιος τους διδακτικούς στόχους και είναι σε θέση να αξιολογήσει την επίτευξή τους, εφόσον τον χαρακτηρίζει κουλτούρα αυτό-αξιολόγησης.

Αυτές τις κατευθύνσεις δείχνει να ακολουθεί και το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, εφόσον :

- 1) Άρχισε ήδη να ζητεί και να λαμβάνει υπόψη τη γνώμη των εκπαιδευτικών σχετικά με τη χάραξη της επιμόρφωσής τους
- 2) Σχεδιάζει και εφαρμόζει πιλοτικά «ανοιχτά» προγράμματα σπουδών
- 3) Τείνει να αποδεχτεί την αυτονομία της Σχολικής Μονάδας και την αναβάθμισή της σε επιμορφωτικό κέντρο.

Ακολουθούν ορισμένες ενδεικτικές υποστηρικτικές δράσεις και πρακτικές επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών:

- Ο αυτοκαθορισμός των επιμορφωτικών αναγκών των επιμορφούμενων και η συνεχής διάχυση αυτής της αντίληψης σε επιμορφωτικά σεμινάρια, μέσω βιωματικών μεθόδων και πρακτικών δημιουργικής παιδαγωγικής (ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων / *educational scenarios*) και μεθόδων υποχρεωτικής πιστοποίησης των αποκτώμενων γνώσεων (όπως έγινε στο πλαίσιο του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης, 2010-2011)
- Έχει σημασία ο έλληνας εκπαιδευτικός να αντιληφτεί το αντιστάθμισμα του συν-διαμορφωτικού του ρόλου στο εκπαιδευτικό σύστημα που δεν είναι τίποτε άλλο από την καλλιέργεια του *επαγγελματισμού* του. Κομβικό σημείο διαμόρφωσης μιας τέτοιας στάσης είναι η κουλτούρα αυτό-αξιολόγησης που

θα πρέπει να τον διακατέχει και το κυριότερο εργαλείο για την αποδοτικότητά της είναι το *portfolio του εκπαιδευτικού*.

- Ευρύτερο πλαίσιο επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού συνιστά η Σχολική του Μονάδα. Το σύστημα *ενδοσχολικής και δια - σχολικής επιμόρφωσης* (δίκτυο γειτονικών ή συστεγαζόμενων σχολικών μονάδων) έχει αποδειχτεί διεθνώς ιδιαίτερα εύχρηστο και αποτελεσματικό. Οι εκπαιδευτικοί, χωρίς να μετακινούνται, εμπεδώνουν συνεχώς τον επαγγελματισμό τους σε ένα οικείο σε αυτούς χώρο, εφόσον:
 - Συμμετέχουν ενεργά σε ένα σύστημα Αυτό-αξιολόγησης της Σχολικής τους Μονάδας (επιχειρήθηκε η πιλοτική εφαρμογή του 2010-11)
 - Ανταλλάσσουν παιδαγωγικές απόψεις με το Σχολικό Σύμβουλο και επιμορφώνονται από αυτόν
 - Επιμορφώνουν συναδέλφους τους, αξιοποιώντας αυξημένα προσόντα τους ή προγενέστερη σχετική εμπειρία τους
 - Αυτενεργούν από πλευράς διδακτικών μεθόδων, τις θέτουν στην κρίση των συναδέλφων τους (*peer evaluation*) ή στην κρίση του Σχολικού Συμβούλου (δειγματικές διδασκαλίες)
 - Συνεργάζονται διεπιστημονικά με τους συναδέλφους τους με την ευκαιρία καινοτόμων διδακτικών πρακτικών και δραστηριοτήτων (Ερευνητικές Εργασίες –Πολιτιστικά Προγράμματα)
 - Καθοδηγούν με τη λογική του *θεσμού του μέντορα* αρχάριους εκπαιδευτικούς στην γενικότερη εκπαιδευτική λειτουργία τους μέσα στο Σχολείο.

Θεωρούμε τελικά ότι με δράσεις σαν τις προηγούμενες, η Σχολική Μονάδα μετατρέπεται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς σε κέντρο επαγγελματικής τους ανάπτυξης,, μέσω της εναλλαγής τους σε διάφορους ρόλους ως *reflective practitioners*, και στο πνεύμα της *collective reflection* ως διαδικασίας επανάδρασης οποιουδήποτε συλλογικού ανθρωποσυστήματος.